
KÜLTÜREL MİRASIN ÜLKE TURİZMİNE VE EKONOMİSİNE KATKISI: YALVAÇ KEÇECİLİĞİ

Emine KOÇAK¹

Öz

Kültürel mirasın aktarımı turizmde rekabet edilebilirlik yerel halkın ilgisini çekme, yerel kaynak oluşturma ve ticarileşme ile doğrudan orantılıdır. Turizm gelirleri içerisinde büyük payı el sanatları ürünlerinin oluşturduğu düşünüldüğünde bu anlamda keçeciliğin de göz ardı edilemeyecek potansiyel bir güce sahip olduğunu söylemek de yanlış olmaz. Günümüzde teknolojik açıdan çok ileri gitmiş toplumların geleneksel unsurlara sahip kültürel değerlerden turizm alanında etkin şekilde faydalandıkları görülmektedir. Teknolojik çağa yenik düşerek, işlevselliğini yitiren geleneksel keçelerin kültürel geçmişi ve birikiminin somut birer yansıması olarak toplumun yaşayış biçimini yansıttığı göz önüne alındığında bu sanatın turizm açısından önemi unutulmamalıdır. Standart bir üretim anlayışı ile pazarlama, kalite, model, arşivleme konularındaki organizasyon eksikliğini gidermek için bir devlet politikası oluşturulmalıdır. Turizmin kültür miraslarının korunması ve yönetilmesi süreçlerinde aktif bir rol oynadığı düşünüldükçe geleneksel keçe üretimlerinin turizm aracılığı ile dünya literatüründe hak ettiği yeri alması için devlet veya özel kurum ve kuruluşlar ile üniversiteler, yerel yönetimler ve bireyler olarak yapılması gerekenlerin ayrıntılı olarak tartışıldığı bu çalışmada; Yalvaç'ta uzun yıllardır sürdürülen ve geleneksel bir el sanatı olan keçecilik sanatının mevcut durumu ve bu sanatın sürdürülebilirliğinde turizmin rolü açısından ele alınarak değerlendirilmiştir. Keçe ile üretilen ürünlerin türleri, üretim süreçlerinde geçmişten günümüze ortaya çıkan değişimler; somut olmayan kültürel miras unsuru olarak günümüze kadar ulaşmıştır.

Anahtar kelimeler: Kültürel miras, turizm, keçecilik.

---

¹ Dr.Öğr.Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü, eminekocakgsf@gmail.com
Makale gönderilme tarihi: 4 Kasım 2020, Makale kabul tarihi: 17 Kasım 2020
Makale türü: Araştırma Makalesi

**CONTRIBUTION OF CULTURAL HERITAGE TO TOURISM
AND ECONOMY OF THE COUNTRY:
FELT -MAKING OF YALVAÇ
Emine KOÇAK**

Abstract

The transfer of cultural heritage is directly proportional to competitiveness in tourism, interest local people, local resource generation and commercialization. Considering that handicraft products constitute a large share of tourism revenues, it would not be wrong to say that felt making has a potential that cannot be ignored in this sense. Nowadays, it is seen that societies that have advanced technologically, effectively benefit from cultural values with traditional elements in the field of tourism. Considering that traditional felts, which lost their functionality by defeating the technological age, reflect the life style of the society as a concrete reflection of the cultural past and accumulation, the importance of this art in terms of tourism should not be forgotten. With a standard production approach, a state policy should be established in order to eliminate the organizational deficiency in marketing, quality, model, archiving. Considering that tourism plays an active role in the preservation and management of cultural heritage, what needs to be done as state or private institutions and organizations as well as universities, local administrations and individuals in order for traditional felt production to take its deserved place in the world literature through tourism is discussed in detail; It has been evaluated in terms of the current state of felt art, which is a traditional handicraft and has been practiced in Yalvaç for many years, and the role of tourism in the sustainability of this art. Changes of products produced with felt, changes in production processes from past to present; It is also important in terms of preserving, promoting and evaluating the felt handicraft, which has reached today as an intangible cultural heritage element.

Keywords: Cultural heritage, tourism, felt-making.

1. Giriş

Konar göçer toplulukların en eski el sanatı örneklerinden olan keçe; koyun, tavşan, deve, lama gibi hayvanların yünleri ve tiftik keçisinin kıllarının su, sabun ve ısı yardımıyla yün liflerin birbiri arasına girmesiyle elde edilen sıkıştırılmış, atkısı ve çözgüsü olmayan (dokusuz) tekstil örneğidir. Keçenin ilk olarak nerede ve nasıl yapıldığına dair kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte, ilk kez Orta Asya’da kullanıldığı kabul edilmektedir. Orta Asya’da Nion-Ula ve Pazırık çevresinde bulunan Hun Kurganlarında yapılan kazılarda M.Ö. 3. yüzyıla tarihlenen keçe örnekleri bulunmuştur. (Topbaş ve Seyirci, 1987). “Orta Asya’da ki Türk topluluklarını güçlü bir devlet anlayışıyla birleştirerek tarihte ilk göçebe imparatorluğu kuran Hunlar, keçe çadırlarda yaşamış, keçe ve deri çizmeler giymiş ve keçeyi inançlarına yansıtmışlardır. Hunlarda keçeyi kadınlar yapmış; atlı bozkır yaşamının gereksinimleri dışında, çeyiz olarak da diğer el sanatları ürünleriyle birlikte üretmişlerdir” (Yalçınkaya, 2009:8). Çok eski Türk boyu olan Hun topluluklarında bütün kadın ve kızların, zamanlarının büyük bir bölümünü keçe yaygı yaparak veya tezgâhlarının başında halı dokuyarak geçirdikleri; hepsi birer sanat eseri biçiminde bezenmiş keçeler ve halı dokumaları kışın bu iş için kullanılacak ipleri bükmeyle vakitlerini değerlendirdikleri; yapağı ya da yünün boyanması ile keçe yapımı için de sadece sıcak aylarda ve açık havada oldukları belirtilmiştir (Diyarbakirli,1972, s. 47).

Fotoğraf 1. Pazırık kurganından çıkarılan keçe eyer örtüsü.
(<http://depts.washington.edu>).

Koyunun cinsine göre yün lifinin uzunluk, kalınlık, kıvrım ve parlaklığı, keçeleşme özelliği farklılık gösterir. Lif kalitesi hayvanın yaşına, yaşadığı iklime, coğrafyaya, beslenmesine göre de etkilenmektedir. Yünün inceliği keçeleşmeyi etkiler. İnce yünler daha iyi keçeleşir. Koyun ve keçinin yavrusundan elde edilen elyaf, yetişkin hayvana göre daha incedir (Yalçınkaya, 200, s. :25). Keçenin, geçmişte giyinme, örtünme, barınma, taşıma ve atıcılıkta kullanılan aksesuarlarda (Fotoğraf 1), ısıyı koruma amaçlı olarak gündelik yaşamda yaygın bir biçimde kullanıldığı görülmüştür. Gündelik nesnelere çoğunlukla deriyle birlikte kullanılmıştır. Yük, çadır, eyer, yolluk, sergi, yorgan, yatak, minder keçeleri, seccade ve havut olarak kullanılırken, ayakkabı keçesi, koşum keçesi, kap keçesi, paspas, matara kılıfı, torba, heybe, kepenek, külâh, terlik, yamçı, dolap keçesi, çizme, ayakkabı, çorap, kuşak, pantolon ve palto gibi giysilerde de keçenin kullanımına rastlanılmıştır. Geçmişte Ege bölgesinin Balıkesir, Afyon, Konya, Manisa, Bigadiç, Turgutlu, Tire, Ödemiş gibi yerleşkelerinde ve Doğu'da Kars, Erzurum, Aksaray ve Urfa gibi şehirlerde yaygın olarak keçe üretimi yapılmıştır. Askeri kıyafetlerde ve halk arasında başlık olarak kullanılmasında da keçe tercih edilmiştir (Özhekim Atış, 2009, s. 125)

2. Kültürel Mirasın Ülke Turizmine Ve Ekonomisine Katkısı

Kültürel miras; önceki nesiller tarafından oluşturulan, değer ve saygı yaklaşımıyla nesilden nesile aktarılan maddi ve manevi kültür ürünleri olarak tanımlanmaktadır (Tahir, 2007, s. 1). 'Geleneksel kültür', 'popüler kültür' ve folklor' terimleriyle ifade edilen kültürel mirasın turizmde rekabet edilebilirlik, yerel halkın ilgisini çekme, yerel kaynak yaratma, talebi etkileme, ticarileşme vb. konularla birlikte değerlendirilebilmektedir. (Özdoğan, 2014, s. 50). Kültürel turizmin sahip olduğu kaynak değerleri turist profilini de doğrudan etkilemektedir. Kültürel turizme katılan turistler eğitim seviyesi yüksek, araştırmacı, merak eden, yerel kültüre saygılı, öğrenen ve öğrendiklerini paylaşan, turizm değerlerini koruyan bir profile sahiptir. Böylece kültürel turizm bir bölgenin ya da ülkenin tanıtılmasına da katkı sağlamaktadır (Çetin, 2010). Ayrıca kültürel turizmin sağladığı sosyo-kültürel ve ekonomik kazanımlarından faydalanan toplumlar sahip oldukları kültürel değerleri de daha fazla koruma ve kullanma eylemi içerisine girmektedir. Sürdürülebilirlik sadece doğal kaynaklar değil kültürel kaynaklar için de geçerli olan bir kavramdır. Sahip olunan bu kaynakların korunması ise sürdürülebilir turizm açısından oldukça önemlidir (Küçük, 2013, s. 37). Teknoloji çağına yenik düşerek, işlevselliğini yitiren geleneksel el sanatları bir toplumun kültürel geçmişi ve birikiminin somut birer yansıması olarak toplumun yaşayış biçimini yansıttığı göz önüne alındığında

bu ürünlerde sürdürülebilirliğin önemi unutulmamalıdır. Her milletin kültürü ve kültürel varlıkları çok değerlidir. Ancak bu değerler sadece iyi bir biçimde yönetildiğinde ve korunduğunda sürdürülebilir nitelik kazanmaktadır (Uygur ve Baykan, 2007, s. 41). Zanaatkar denen el sanatı ustalarının sayılarının gittikçe azalması ve bazı geleneksel mesleklerin ve becerilerin yok olması el sanatlarının geleceğini tehdit etmektedir (Öter, 2010, s.177-178). Bugün sadece el sanatıyla meslek edinen ustaların çoğu yaşlı ve iş değiştiremeyecek konumda olmakla birlikte yoğun bir el sanatı sevgisi taşıyan ve tüm zorluklara rağmen geçimini bu işle sağlayanlar bulunduğu gibi, geçim kaygısı olmayan yüksek gelirli kişilerin de zevk amacıyla ve kültürel etkinlik olarak el sanatıyla ilgilendikleri görülmektedir. (Can, 2013, s. 220-221). Bu alanda çalışma yapan bazı sanatçıların da bu kültürü yaşatma görevini herhangi bir resmi talep olmaksızın benimseyerek ulusal kültür mirasına katkı sağlamaya çalıştıkları görülmektedir. Turizm sektöründe, el sanatlarının kullanım amaçlarından en önemlisi sahip olunan bu kültürel zenginliğin dünya uluslarına tanıtılmasıdır. Özellikle keçecilik gibi kültürel turizm kapsamında ele alınabilecek milli değerlerimizi taşıyan el sanatları ürünleri başlı başına yörenin ve bu sanatın tanıtımıyla da ülke turizmine katkı sağlayan unsurlar olarak önem taşımaktadırlar. Turizmin kültür miraslarının korunması ve yönetilmesi süreçlerinde aktif bir rol oynadığı düşünülürse; üretildiği bölgede yaşayanlara, ekonomik katkı sağladığı, bölge kültürünün korunması ve yeni nesillere aktarılması için yardımcı olduğu (Güdü, Sonat ve Bozok, 2015, s. 567) ve yerel geleneklerin günümüze kadar ulaşmasını sağlayarak, turistlerin deneyimine katkıda bulunduğu ifade edilebilir (Benson, 2014, s.16). Turistik anlamda hediyelik eşya satışı bazen çok önemli miktarlara ulaşabilmektedir. 1990'ların ortasında Hong Kong'un turizm gelirlerinin yarısı hediyelik eşyaların satışından sağlanması durumu turizmin perakende ticarete olan etkisinin ve bazı turistlerin sadece alışveriş yapmak için seyahat ettiklerinin bir göstergesidir. Böylece turistik alışveriş gelir kapısı olmanın yanı sıra başlı başına bir çekicilik oluşturmaktadır (Öter, 2010, s.180).Turizmin sürdürülebilirliği açısından büyük bir önem arz eden yaratıcı turizm, kapsam olarak farklı destinasyonlarla, kültürlerle ve insanlarla daha çok eğitim, duygusal, sosyal ve katılımcı etkileşimi içermektedir. Bu etkileşimle birlikte, yaratıcı turizmin geliştiği yerlerdeki yerel halk ve destinasyon yöneticileri kendilerini geliştirmek, bu bölgelerin yaratıcılığını bir kaynak olarak tanımak ve turistlerin yeni deneyimlere artan taleplerini karşılamak için fırsatları kullanabilme imkanına sahiptir (Ajanovic ve Çizel, 2015, s.1-2). Uzun bir geçmişe sahip keçe sanatı, teknolojinin ve sanayileşmenin etkisi ile daha çok tüketiciye ulaşmasını sağlamış ve sanatın tanınmasına katkıda bulunmuştur. Ancak teknolojik gelişmelerle üretilen keçe ürünler, bu sanatı yaşatmaya çalışan zanaatkarların el emeği ürünleri ile mukayese edilemez

niteliktedir (İlgin, 2011, s.4). Keçecilik geleneğinin kültürel mirasa yansımaları Somut Olmayan Kültürel Mirasın (SOKÜM) Korunması Sözleşmesi'nin imzalanması ile birlikte birçok kültürel değer gibi keçecilik sanatı da Kültür Bakanlığı tarafından koruma altına alınmıştır. Keçecilik geleneği sözleşme kapsamında hazırlanan Somut Olmayan Kültürel Miras Ulusal Envanteri Unsur Listesi içerisinde yer almaktadır (<http://aregem.kulturturizm.gov.tr>).

3. Yalvaç Keçeciliğinin Turizme Ve Ekonomiye Katkısı

“Yün, tekstil endüstrisinde kullanılan en eski hammadde olmasının yanında, gerek fiziksel ve kimyasal özellikleri bakımından, gerekse fizyoloji açısından diğer liflerde bulunmayan elastikiyet, ısıyı iyi izole etme ve az ısınma yeteneği, yüksek mukavemet, keçeleşme gibi üstün özelliklere de sahip bir lifdir” (Sarı, 1982, s.130). Başlangıç tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte Isparta'nın Yalvaç ilçesinde keçe üretiminin çok eski tarihlere dayandığı bilinmektedir. Geçmiş dönemlerde bu sanatla uğraşan çok usta olmasına rağmen günümüzde giderek azaldığı gözlenmektedir. Isparta ilinde keçeciliğin yapıldığı tek yer olan Yalvaç'ta sayıları giderek azalan 8 adet keçe imalatçısı bulunmaktadır. (Anonim, 2003, s.290). Teknolojik gelişmeyle birlikte geleneksel keçe üretiminin yerini fabrikasyon keçe üretiminin aldığı bir gerçektir. Dolayısıyla günümüzde keçecilik mesleğini sürdüren ustalarımız azalmış olsa da Isparta Yalvaç'ta bu sanatın yaşatılmasına ve gelecek kuşaklara aktarılabilmesi adına hala geleneksel yöntemlerle üretime devam eden bir usta bulunmaktadır. Yöresel motiflerle geleneksel ürünler üreten keçe zanaatkarları ile Yalvaç'ta keçe ustası Gencer Kondal tarafından hayat bulmaya devam etmektedir. Günümüzde sayıları gittikçe azalmakta olan zanaatkarlar dışında, keçeye yeni bir bakış açısı getiren tasarımcılar tarafından da beslenen Kondal, yünün keçeye dönüştürülmesiyle yapılan uygulamaları, keçenin işlenmesi ve yöresel özelliklerin dışında yeni tasarımlarıyla da üretimlerine devam etmektedir. Bu üretimlerle birlikte keçecilik sanatının Yalvaç'ın ekonomisine ve turizmine sağlayacağı katkı açısından da önem taşımaktadır. Müşteri taleplerine göre keçe üzerine tüm desenleri çalışabilen Kondal, arz talep ilişkisi ile hem desen hem de motif ve kompozisyon bakımından tüketicinin zevk ve beğenisine göre çalışmaktadır. Kendi ürettiği yaygı ve kepeneklerde ise genellikle lacivert ve kırmızı renkleri ve kilim motiflerini tercih etmektedir (Fotoğraf 2 ve 3).

Fotoğraf 2 ve 3. Gencer Kondal Atölyesi.

Keçelerde kullanılan motifler koyungözü, kıvrırma, tavan arası, üçleme, dörtleme, sığır sidiği, ayıkulağı gibi motiflerdir. Keçelerde genellikle siyah, kırmızı ve mavi renkleri ve tonları kullanılmaktadır. Keçe üzerine yün, pamuk, ipek iplikleri ile veya madeni teller kullanılarak işleme teknikleri ile desenlendirme işlemi de yapılabilmektedir. Çağdaş tekstil ve ürün tasarımcıları, bugün keçeyle duydukları ilgiyle, kültürel miras olarak keçenin değerinin geri gelişinde ve üretim tekniğinin yok olmamasında önemli rol oynamaktadır. Yüzeysel tekstil ürünlerinden giyime, üç boyutlu ürünlerden iç mekân tasarımlarına, aksesuarlardan heykel sanatına, el-yapımı üretimin birçok kolunda keçe, güncel hayatın içinde yaratıcılık sayesinde yeniden yerini almaktadır. Günümüzde Isparta İli'ndeki tek atölyeyi işleten Gencer Kondal babası Hüseyin Kondal'dan devraldığı bu sanata olan inancı sayesinde 2011 yılında 'Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcısı' unvanını almıştır. Yalnızca Yalvaç'ta değil tüm Akdeniz bölgesinde tek usta olarak çalışmalarını sürdüren Kondal, kuzu yünü civar köylerden temin etmekte ve doğal yöntemlerle boyayarak renklerini elde etmekte idi. Eskiden boyar maddeyi doğal yollardan temin eden Kondal bugün doğal boyamanın uzun sürmesi, bu durumun çalışma disiplinini bozduğu gerekçesiyle eskiden kullandığı doğal yöntemler yerine piyasadaki boyar maddeleri kullanmak zorunda kalmıştır. Birbirinden farklı mesleğe sahip, akademisyen, sanatçı, tasarımcı ve ustaların çalışmaları, keçenin ve keçeciliğin geçmişten

E. KOÇAK

KAREFAD, ÇKÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi / Journal of the Faculty of Letters
Cilt/Volume: 8, Sayı/Number: 2, (Ekim/October2020): 317-327 (Atıf için/To cite).

günümüze taşınma ve çağdaş yaklaşımlarla yeniden canlandırma çabasının birer göstergesidir. Keçenin güncelleşmesine katkı sağlayan Gencer usta, keçe sanatını babası Hasan Hüseyin Kondal'dan öğrenmiş, kızı Emine Kondal ile birlikte devam ettirme çabasındadır.

Fotoğraf 4. Gencer Kondal'a Ait Keçe Çalışmaları.

Kondal'a ait atölye hem Isparta hem de çevre illerden bu sanata ilgi duyan kişilere de hizmet vermektedir. Akdeniz Üniversitesi, Aksaray Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi ve Konya Selçuk Üniversitesi gibi daha birçok kurum çalışanları ile öğrencilerine de atölyesini açarak ve onlara istedikleri gibi çalışma olanağı sunarak, bu sanatı canlı tutmaya çalışmaktadır. Yurt içi ve yurt dışında yapılan keçeye dair tüm etkinliklere katılarak bu sayede Yalvaç keçe sanatını da tanıtmaya çalışmaktadır (Fotoğraf 4). Yalvaç ilçesinde keçe sanatını canlı tutmak ve gelecek nesillere aktarabilmek için farklı etkinlikler düzenlenmektedir. Son olarak Temmuz 2018'de Yalvaç Belediyesi tarafından geleneksel olarak düzenlenen "Yalvaç Pisidia Antiokheia Kültür, Turizm ve Sanat Festivali" ile bu sanat dalına ilgi duyan farklı mesleklerden ve akademisyenlerden olan sanatçıları buluşturmaktadır. Her yıl beldeyi ziyaret eden turistler sadece bölgedeki antik yerleri değil el sanatı üretimi yapan atölyeleri de gezip hediyelik ürün almaktadırlar. Keçe ürünlerine olan değişimlerde arz talebin etkisi olmuştur. Örneğin tepme keçe tekniği ile üretilen aba veya büyük ebatlardaki yaygı örtülerden ziyade fiyat olarak daha uygun ve günlük hayatta kullanılabilen çanta, fular, anahtarlık gibi küçük boyutlardaki hediyelik ürünler daha çok tercih edilmektedir.

4. Sonuç Ve Değerlendirme

Keçe sanatı, köklü bir geçmişe sahip, unutulmaya yüz tutmuş geleneksel sanatlarımızdan biridir. Ancak günümüzde, ülkemizde ve diğer dünya ülkelerinde, yeni kullanım alanları bakımından giderek zenginleşen ürün çeşitliliği ile el sanatları içerisinde yeniden yer almaya çalışmaktadır. Yeni nesil, gelecek kaygısıyla bu zanaat kollarına ilgi duymamaktadır. Ancak bu değerler yenilikçi tasarım düşüncesiyle Gencer Kondal usta gibi geleneksel sanatları günlük yaşamda yeniden yaratmaları ile mümkündür. Yalvaç'ta keçe sanatıyla uğraşan kişilerin büyük çoğunluğu düzenli gelir elde edememe, gelirin geçinmeye yetmemesi gibi nedenlerle keçe sanatını ek gelir ya da hobi olarak sürdürmektedir. Ayrıca yabancı dil, fiyat belirleme, pazarlama, turizm konularında eğitimsiz olunması, sorunların artmasına neden olmaktadır. Bu yüzden, yerel halkın kültürel değerlerin korunması hakkında bilgilendirilmesi hatta bu değerlerin yaşatılması için kursların ve eğitimlerin ustalar aracılığıyla verilmesi bunun da yine Halk Eğitim Merkezleri ve Belediyeler olarak desteklenmesi gerektiğine inanılmaktadır. Ülkemizde kalkınma planları incelendiğinde el sanatları alanında da bir takım kararların alındığı görülmektedir. Ancak bu kararların üretim yapan birey ve işletmelerin yatırım ve pazarlama açısından desteklenmeden istikrarlı bir sonuç alınması düşünülemez. Kendi sorunlarımızı başkalarının yönetim ve politika anlayışı ile çözmenin faydası olmayacağından, kültür ürünlerinin ihraç ürünlerine dönüşmesi için gerekli olan girişimlerin yapılması ve standart bir üretim anlayışı ile model, kalite ve pazarlama konularında çağdaş bir organizasyon içerisinde çalışılmalıdır (Can, 2013, s.264-265). Türkiye'de yaratıcı turizm faaliyetlerinin sürdürülebilir anlamda hız kazanması için, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından geleneksel el sanatlarının yaşatılmasına yönelik ustaların yetiştirilmesine, geleneksel el sanatlarını yaşatmak için turizm merkezlerinde atölyelerin açılmasına, nitelikli ustaların bu atölyelerde istihdam edilmesine ağırlık verilmelidir. Bu atölyelerin, yaratıcı turizm konseptine uygun olması hem kültürel değerlerin tanıtılmasını sağlayacak ve hem de turistlerin aidiyet duygusunu geliştirecektir. Geliştirilecek olan ya da mevcut atölyelerin tanıtılmasının sağlanması ve acentalarla ortak karar alınarak, bu atölyelerin tur güzergâhlarında yer alması turistlerin kolaylıkla atölyelere erişimini sağlayacaktır. Günümüzde belediyelerin de desteklediği festivaller ve etkinliklerle keçe sanatı yurt içinde ve yurt dışında yaşatılmaya çalışılmaktadır. Türkiye'de, keçecilik zanaati üzerine deneysel, sanatsal, kültürel çalışmalar ve tasarım araştırmalarının akademik alanda daha yaygın bir biçimde ele alınmasıyla; sanat ve tasarım bölümlerinde yenilikçi yaklaşımlarla projeler geliştirilerek daha derin katkılar sağlayabileceği de açıktır. Böylece yerel, sosyal ve ekonomik katma değerlerin kalitesi artırılabilir.

Özellikle kültür turizminin revaçta olması, turizm işletmelerini ve bu konuda çalışan tur operatörlerinin ve profesyonel turist rehberlerin keçe sanatı hakkında daha iyi bilgilendirilmeleri gereklidir. Bu yolla turistler üreticilere yönlendirilecek pazarlama konusunda desteklenmeleri sağlanacaktır. ‘Kültürel Gelişim için Dünya Yüzyılı’ hareket planı kapsamında uluslararası kültürlerarası işbirlikleriyle projelerin gerçekleştirilmesine devam edilmesi keçenin modern yaşam koşulları içerisinde değerlendirilmesi ve sanatsal faaliyetlerde kullanılması için çeşitli çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Kaynaklar

- Ajanovic, E., Çizel, B. (2015). Unesco Yaratıcı Kentler Ağı ile Antalya Kentinin Değerlendirilmesi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 1, 1-16.
- Anonim 1 (2003). *Isparta Yıllığı*. Cumhuriyetimizin 80. Yılı, İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü. Isparta
- Benson, W. (2014). *The benefits of tourism handicraft sales at Mwenge handicrafts centre in Dar Es Salaami Tanzania*. Bachelor’s Thesis, Tampere, Finland: Degree Programme in Tourism, Tampere University of Applied Sciences.
- Can, M. (2013), Geleneksel Türk El Sanatlarının Turizme Ve Ekonomiye Katkısı. *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5 (2), 259-266. ISSN: 1309-8012 25.10.2010 tarihinde (chrome-extension://oemmdcbldboiebfnladdacbfmadadm/https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/205998) adresinden erişildi.
- Çetin, T. (2010). Cumalıkızık Köyünde Kültürel Miras ve Turizm Algısı. *Milli Folklor Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi*, Yıl, 22(87), 181-190.
- Diyarbakirli, N.(1972). *Hun sanatı*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Kültür Yayınları.
- Güdü, Ö., Sonat, S. ve Bozok, D. (2015). El Sanatları Ve Turizm İlişkisi Çerçevesinde Türk Halı Dokumacılığının UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesinde Yer Alan Örnekler Doğrultusunda Değerlendirilmesi. *14. Ulusal Turizm Kongresi, Nisan 2015, Sakarya*, 564-579.

E. KOÇAK

KAREFAD, ÇKÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi / Journal of the Faculty of Letters
Cilt/Volume: 8, Sayı/Number: 2, (Ekim/October2020): 317-327 (Atıf için/To cite).

Ilgın, Ö. (2011). *21. Yüzyıl Başında Tepme Keçe Ürünlerinin Geleneksel ve Çağdaş Tasarımlar Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Küçük, M. (2013). Çamlık Kasabası Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi İçin Çözüm Önerileri, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 3(2), 35-45.

Öter, Zafer (2010). Türk El Sanatlarının Kültür Turizmi Bağlamında Değerlendirilmesi, *Milli Folklor*. 22: 86, 174-185.

Özdoğan, N.O. (2014). *Sürdürülebilir Turizm ve Kültürel Miras*. M. Kozak (Ed.) *Sürdürülebilir Turizm Kavram-Uygulamalar* (s. 47-60). Ankara: Detay Yayıncılık.

Özhekim Atış, Didem (2009). “Keçenin Hikayesi ve Sanatsal Üretimler”, *ZFTW Zeitschrift für die Welt der Türken* (1)1: 123- 133.

Tahir, M. (2007). Cultural tourism and the opportunities for presentation of the ethno cultural heritage. 16.08.2016 tarihinde (<http://vasil7penchev.files.wordpress.com/2007/11/cultural-tourism-mumun.pdf>. adresinden erişildi.

Topbaş, A., Seyirci, M. (1987). Keçe Sanatı ve Afyon’da Keçecilik. *Beldemiz*, 9, 10-12 ve 45.

Yalçınkaya, R.G. (2009). *Keçeye Ter Düştü*. İzmir: Elik yayınları.

<http://depts.washington.edu> (Erişim tarihi:10.09.2010)

<http://aregem.kulturturizm.gov.tr> (Erişim tarihi:10.09.2010)

Kaynak Kişiler

Kondal, Gencer (2020). Keçe ustası. Yalvaç.